

Spelling in de spotlights

Madelon van den Boer

Spelling is

- Belangrijk
- Een kernelement van dyslexie
- Moeilijk en moeilijk aan te leren
 - Onderwijsinspectie 2019
 - 20% van de Nederlandse scholen geeft onvoldoende spellinginstructie
 - 64% van de scholen geeft onvoldoende ondersteuning bij spellingproblemen
- Veel minder onderzocht dan lezen
 - Artikelen over lezen en/of spellen de afgelopen 5 jaar (zie Psychinfo)
 - 94% over lezen
 - 4% over spellen
 - 2% over beiden

Ontwikkeling van spelling omvat

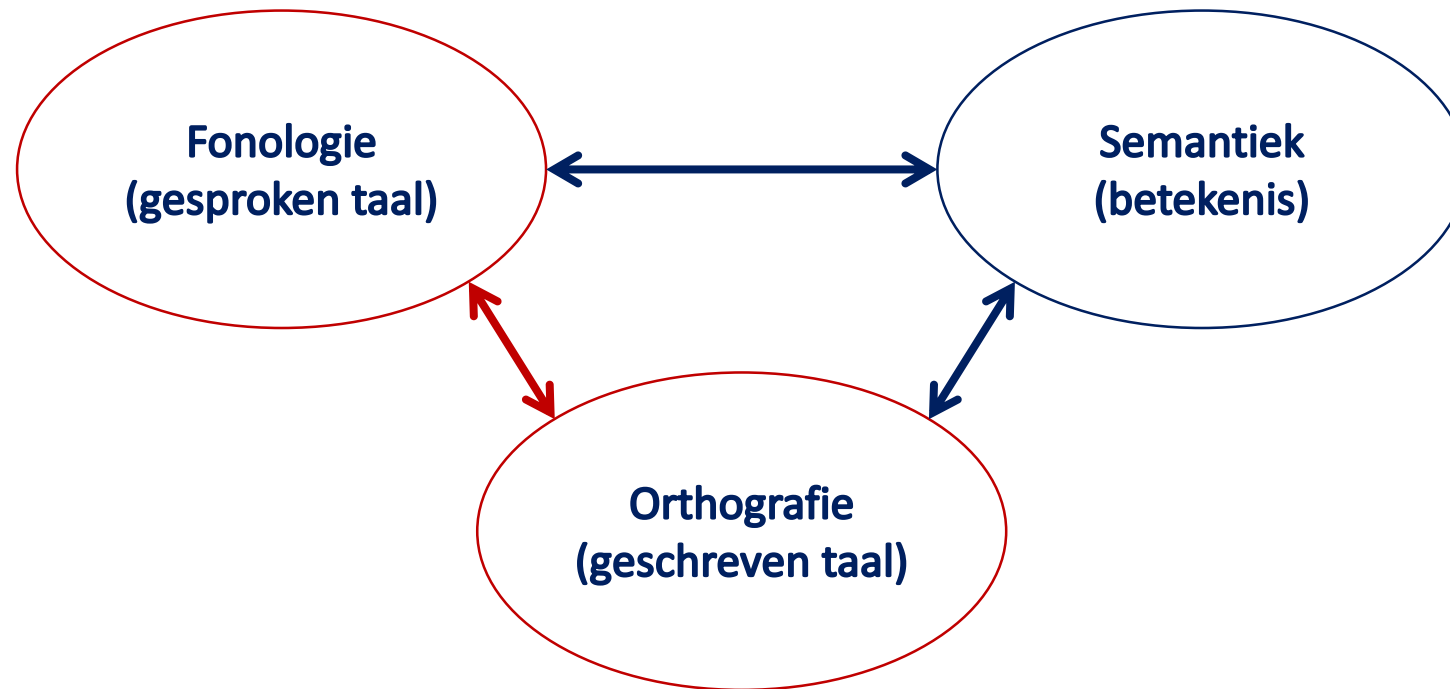
(e.g. Deacon et al., 2008; de Bree et al., 2017, 2019; Treiman, 2017)

- Klank-tekenkoppelingen
- Regels
- Orthografische kennis

- Ondanks instructie worden er veel spelfouten gemaakt
 - Door kinderen, tieners, volwassenen

Lezen én spellen

Problematiek en behandeling

Lezen en spellen

Groep	Correlatie	Data
4	.74	Georgiou et al. (in druk)
4	.73	Ongepubliceerd
4	.62	Schaars et al. (2017)
5	.54	Ongepubliceerd
6	.65	Van den Boer et al. (2015)
6	.56	Ongepubliceerd
8	.64	Ongepubliceerd

M = ~0.64; .54 - .74

Lezen en spellen: Groep 6

(van den Boer et al., 2015)

Cognitieve factor	Lezen		
	Woorden	Nonwoorden	Spelling
Nonverbaal IQ	-.04	-.06	.02
Verbaal KTG	.19**	.06	.17**
Fonologisch bewustzijn	.18**	.31**	.30**
Benoemsnelheid	.38**	.44**	.11*
VAS	.21**	.21**	.28**

Lezen en spellen: Groep 3/4

(de Bree & van den Boer, 2019)

	Woorden		Pseudowoorden	
	Klankzuiver	Regel	Klankzuiver	Regel
FB	-.23*	-.39*	-.22*	-.27*
RAN	-.35*	-.35*	-.27*	-.27*
VAS	-.03	.02	.26*	.33*
R^2	.23	.34	.12	.15
Lezen	-.46*	-.77*	-.04	-.36*

Lees- en spellingproblemen

Uitval op benoemsnelheid (BS) en fonemisch bewustzijn (FB)

L-S+

L+S-

L-S-

Wimmer & Mayringer (2002)

BS

FB

BS, FB

Moll & Landerl (2009)

BS

-

BS, FB

Gangle et al. (2018)

BS

-

BS, FB

Torppa et al. (2017)

BS

FB

BS, FB

Kortom

- Er worden ondanks spellinginstructie veel fouten gemaakt
- Spelling is maar in beperkte mate gelijk/gerelateerd aan lezen
- We moeten meer kijken naar spellingspecifieke processen
 - Woordkennis
 - Expliciete en impliciete instructie

Rol van woordkennis

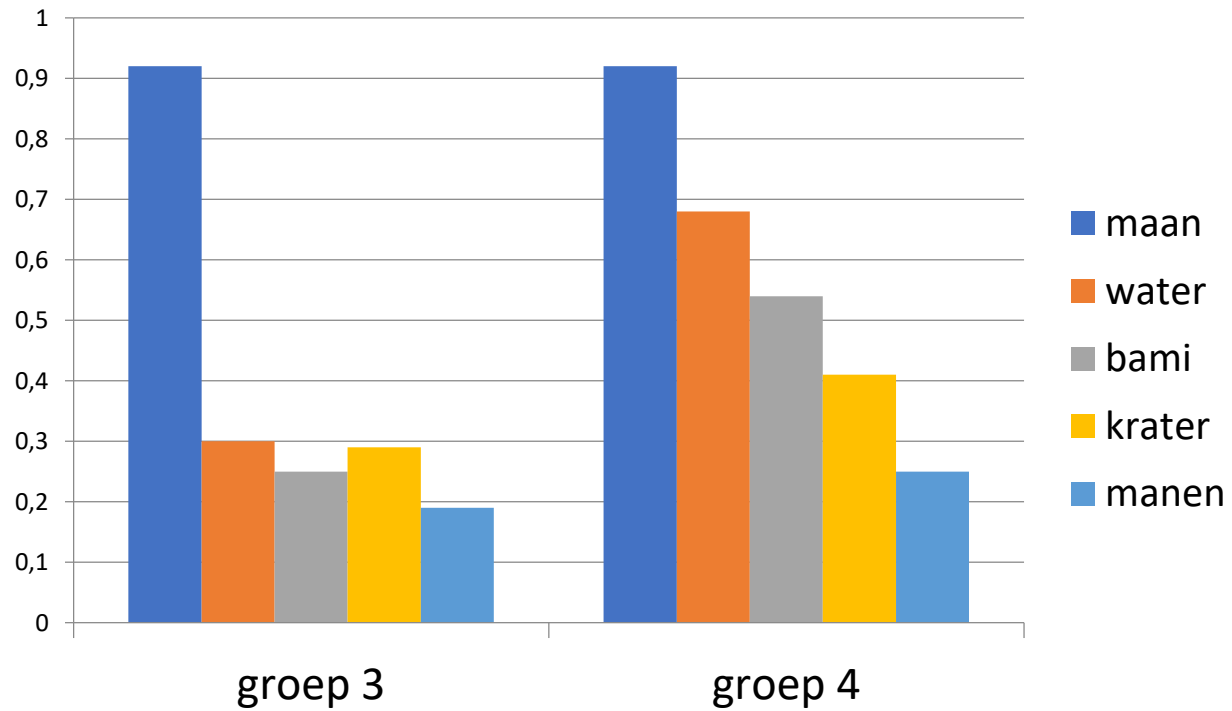
- Spellen van klinkers
 - Vooral lange klinkers in woorden van twee lettergrepen
- Kinderen uit groep 3 (N = 113) en groep 4 (N = 59)
 - Vóór en na het aanleren van de 'letterdief' regel
- Verwachting
 - Kinderen in groep 3 spellen op basis van fonologie
 - Kinderen in groep 4 passen de regel toe

de Bree, E., Geelhoed, J., & van den Boer, M. (2018). Overruled!: Implicit cues rather than an orthographic rule determine Dutch children's vowel spelling. Learning and Instruction, 56, 30-41. Doi: 10.1016/j.learninstruc.2018.03.006

Woorden

pen	water	bami
maan	krater	manen

Uitkomsten

Conclusies

- Kinderen leren snel klankzuivere woorden te spellen
- Kinderen hebben moeite met het leren *en toepassen* van orthografische regels
- Kinderen maken impliciet gebruik van: woordkennis (fonologie en semantiek), leeservaring (orthografie) en morfologische kennis/consistentie

Impliciete kennis = impliciete oefening?

- Spelling van woorden met een –d of –t aan het eind
- Kinderen in groep 4
 - Extra expliciete instructie (N = 47)
 - Extra impliciete instructie (N = 45)
 - Reguliere instructie (N = 47)
- Verwachting
 - Expliciete en impliciete instructie werken allebei voor targetwoorden, maar alleen expliciete instructie helpt ook voor transfer

van den Boer, M. & de Bree, E. (in preparation). Implicit and explicit training improves children's rule-based spelling of words.

Expliciete instructie

(Harris et al., 2017)

- Plaatjes sorteren (4x)
 - Eindigt met 'd' - met 't' - anders
 - Voor elk woord de regel herhaald
- Plaatjes dictee (4x)
 - Powerpoint met gifs
 - Voor elk woord de regel herhaald
- Woorden flitsen (2x)
 - Kind 1: schrijft woorden op kaartjes
 - Kind 2: schrijft woorden na flitsen
 - Regel herhaald als feedback indien nodig

Impliciete instructie

(Protopapas et al., 2017)

- **Woord flitsen (4x)**
 - 4 sets van 20 woorden,
ieder 2 seconden getoond
 - Tel de woorden met kleur X
- **Lexicale decisie (4x)**
 - Op papier
 - Zet een rondje om de bestaande woorden
- **Verhaal lezen (2x)**
 - Lees 10 zinnen
 - Zet een rondje om elke d/t

kat	steen
-----	-------

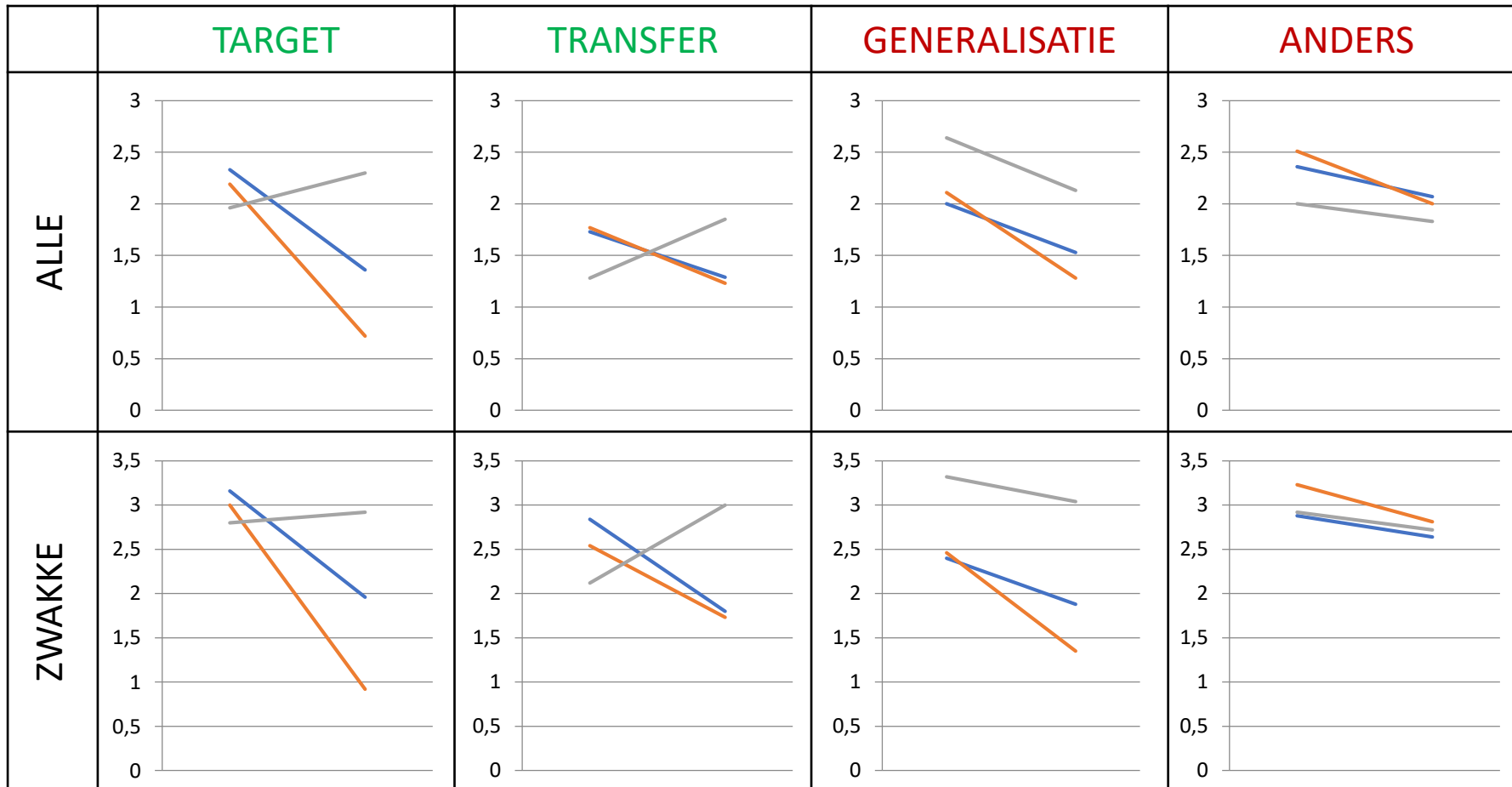
Bijvoorbeeld:

melk	sneep
------	-------

Nu mag jij het proberen!

kind	most
klek	speld
druim	lint
akel	smiel

Uitkomsten: Aantal fouten

GRIJS = controle ; BLAUW = impliciete instructie ; ORANJE = expliciete instructie

Conclusies

- Spelling wordt beter door extra instructie
 - Expliciete instructie verbetert targetwoorden én transferwoorden
 - Impliciete instructie verbetert spelling van targetwoorden
 - Reguliere instructie verbetert spelling van generalisatiewoorden
- Naast expliciete instructie leren kinderen van impliciete blootstelling

Take home message

Spelling is meer dan klank-tekenkoppelingen en regels

Blootstelling aan betekenis en geschreven vorm van woorden is ook belangrijk

Bedankt! Vragen?

m.vandenboer@uva.nl

Met dank aan Elise de Bree